א מיי' פכ"ח מכירה הל' כג סמג עשין מי' ריט יז א מיי׳ פכ"ל מהל׳

סעיף ו: יח ב ג מיי׳ פי״א מהל׳

זכייה ומתנה הכי ז ועיי בהשגות ובמ"ת סמג עשין שם טוש"ע ח"מ סי' רנג סעיף כד: יש ד מיי שם הלי ח טוש"ע שם סעיף כה:

מני" פ"ו מה מעשר הלכה יט: בא ו מיי

עשין פב טוש״ע ח״מ סי׳

רט סעיף ד: בב ז מיי' פ"ו מהלכות

מעשר הלכה יע: מעשר הלכה יע: בג ח מיי פכ"ד מהלי מכירה הלי עו סמג

עשיו פב טוש"ע ח"מ סי

ריד סעיף ח:

רבינו נרשום

ביז א"ל מצר ארעא דמינה

זכייה ומתנה הל' ז ועי׳

םג.

 ל) [ע" בערוך ערך בור פירוש נכון ומרווח על ברייתא זו],
 לקמן [סד.] קמח, ג) נשל"ל וגם רבינו. רש"ש, ד) נשל"ל וריבעא. רש"ש, ד) [שם איתא וריבעא. רש"ש, ד) רב יוסף], ו) בדפו"ר איתא: כל דבר. ור"י חבר גורס: דלכל דבר והחהרם"

גליון הש"ם

רשב"ם ד"ה תנו חלק כו' וקי"ל כסומכום דסתם לן תנא. משמע דסתוספתה ברבנו דמותכום ומתוה לי הא כובק דסומכוס וממוני פי המ אדרבה לרבנן דסומכוס לא יתן לו כלל רק המועט דהמע"ה ואפילו דהמוספתא מ"ל דחלק הוא שיעור כא' מהבנים וסומכוס פליג בזה א"כ מאי ראיה מההיא דב" : ול״ע

הגהות הב"ח

(h) רשב"ם ד״ה אי אמר וכו׳ ווימנין אמרי׳ משעה קכין: 'ה סומכוס וכו' פחות . 7 (3) מרביע ומשהו יותר משום דאילו הוה וכו': (ג) בא"ד היה לו ליטול חציה של ייס לו לעול וזציה על פלגה וכי מעום רמים (ד"ה למנית וד"ה לון ה"ה למנית וד"ה לון ה"ה"ל מין ה"ל מין ה"ל מין מוחל המנים כסומכום וכי דמוקת הבתים בשמעתין דכל דאלים בבר הס"ד:

מוסף רש"י

דיוטא. היא העליה העליונה שעל נג הבים ולקחו קחח.

מוסף תוספות

א. עיי׳ מהרש״א, ב. ודויש לדחות דטעמא ודהכאו לאו משום ספיקא כדפי׳ הקונטרס אלא משום דחלק הוי רביע. מוס׳ לעיל לה. ג. [ד]תגן בבכורות (כו:) בהנים המסייעים בבית כהנים המסייעים בבית הגרנות אין נותנים להם תרומות ומעשרות בשכרן, ואם עשו כן, חללו. לש"י קידושין ו: [ו]הרי בן לוי זה נוטל המעשר זה בשכר מה שפיחת ללוקח מדמי זה פירותיו ומחזיר את הפירות למשאיל. שם. ה. ואם למשאיל. קס. 11. ואם במשמכרה לו בפירוש היה לו לפרש המוכר בית וחצר לחבירו. כענ״ל. 1. [ד]אהני ליה תנאה שיוכל להכביד על הבית וא"צ לכנות דיוטא ע"ג עמודים. ריטנ"ל.

ולא את השדה עד שיהא בו ט׳ קבין לזה וט׳ קבין לזה. פסיקא משמע 😭 בחות ברביע. דמספקא לן אי רולה לומר חלי או כל שהוא וא״ת ומה מתנה היא דכל שהוא א וי"ל דנותן רביעית הלוג או יותר אבל הגמרא אינו חושש להזכיר זה פסק רבינו שמואל (6) בשמעתין דכל דאלים גבר דהלכה כסומכוס ונראה דאין הלכה כסומכוס כמו שפירשתי

בחוקת הבתים (לעיל דף לה. ד"ה ותחים: על מנת שמעשר ראשון שלי כו'. הכא לא הוי כמו כהן המסייע בבית הגרנות (קדושין ו:)^ג דקאמר מקום המעשר שיורי שייר והוי מעשר שלו לגמרי אלא שמכר לו כח

וה שיוכל לעשר על חלקוד: ואמאי והא אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם. [לא] הוה מצי לשנויי ר"מ היא דכי אמר ר"מ כגון פירות דקל דעבידי דאתו שהדקל בעולם והפירות גדלים מחליהן אבל הכא מי יימר דחרש וזרע ליה ואפילו מרש וזרט שמא לא מגדל התבואה כדאמרינן בפרק האומר בקדושין (דף סב:) אמר רבה לא אמר ר"ח בן יעקב חלח בשחת שכבר גדלו הזרעים קלת אבל אגם שהן עדיין קטנים לא יי (ורבא) אמר אפי׳ באגם מ"מ תרוייהו מודו להיכא דאין ניכרים כלל ולא יצאו חוץ לקרקע דלא קני ורבינו יצחק פירש דלא מצי מוקי לה כר׳ מאיר דאפילו ר"מ מודה דכלי דבר שאינו בעולם דלא קנה כדאמרינן פרק קמא דגיטין (דף יג:) והכא קתני

ולא היא דאמר רב יימר בר שלמיה "לדידי מפרשא לי מיניה דאביי בין מצר ארעא דמינה פלגא ובין מצר ארעא דמינה פסיקא אי א"ל אלין מצרנהא פלגא לא א"ל אלין מצרנהא תשעה קבין: יפשימא אמר יחלוק פלוני בנכסי פלגא תנו חלק לפלוני בנכסי מאי אמר רבינא בר קיםי יתא שמע דתניא שיהאומר תנו חלק לפלוני בבור סומכום אומר אין פחות מרביע לחבית אין פחות משמינית לקדרה אין פחות מי"ב למפיח אין פחות מששה עשר תנו רבגן "בן לוי שמכר. שדה לישראל ואמר לו על מנת שמעשר ראשון שלי מעשר ראשון שלו ואם אמר לי ולבניי מת יתן לבניו ואם אמר לו כל זמן שהשדה זו בידך מכרה וחזר ולקחה אין לו עליו כלום אמאי יאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם יכיון דאמר ליה על מנת שמעשר ראשון שלי שיורי שייריה למקום מעשר יאמר ריש לקיש יואת אומרת המוכר בית לחבירו ואמר לו על מנת שדיומא העליונה שלי העליונה שלו דיומא

שלי הדיוטא העליונה שלו הוא גג שיש לו מעקה גבוה י׳ דאמרינן במתניחין [לשיל 1.60] דאינו מכור עם הבית ותנאי זה אינו מועיל דבלאו הכי נמי הרי הוא של מוכר כדקתני במתניתין ולא את הגג כו׳ ולא היה לריך להתנות הלכך דיוטא העליונה שלו להולאת זיזין כנגד רשותו של לוקח כדמפרש ואזיל. והוא הדין אם אמר לו חוץ מדיוטא העליונה דשייר מקום בחזר להוצאח זיזין ואליבא דרב זביד כדאמרינן בפרק מי שמח ולקמן קמח:]:

ואם אמר לי ולבניי מת נותו לבניו ואין נראה לר"י טעם זה דשמא לבניו שהן בעולם קאמר: על מנת שדיושא עליונה שלי כו'. שאם רולה להוליא זיזין מוליא פי׳ הקונטרס להוליא זיזין לחלר וקשה לר״ת הא לא איירי הכא במכירת החצר אלא במכירת בית והמוכר בית לא מכר חלרה ומפרש ר"ת להוליא בה זיזין אם הוא בונה בנין בחלר ורולה להניח על גבי דיוטא את הזיזין מניח אע"פ שמכביד את הכוחלו: ರ್ಗ

למאי

בין א"ל מצר ארעא דמינה פסיקא ובין א"ל מצר ארעא דמינה פלגא. משמע חד לישנא וקנה כל חלקו הואיל וייחד לו מצרים אבל להיכא דלא פירש לו מצרנים בין . אמר ליה ארעא דמינה פלגא אמו ליוז או עא ומינו פלגא ובין אמר ליה ארעא דמינה פסיקא הואיל ולא פירש לן שאר מצרנים לא קנה אלא ט' קבין שיעור שדה לחוד דאידי ואידי חדא לישוא הוא זהא פשיטא לי לישנא הוא: האפשיטא לי.
אם אמר חד שכיב מרע
יחלוק פלוני בנכסי ודאי
פלגא יהבי׳ ליה. אבל אי
אמר בהאי לישנא תנו חלק . לפלוני בנכסי מהו. כמה יהבי׳ ליה: ת״ש האומר תנו חלק לפלוני בבור. באריתא דדלאי שלו: אין נותנין לו פחות מרביע שבו. משום פווות מוביע שבו. משום דלהשקות שדותיו קאמר ליה הכי ושיערו חכמים דברביע די לו. הכי נמי בכולה נכסי יהבי׳ ליה רביע כי אמר תנו חלק בנכסי. ואם אמר סתם תנו חלק . לפלוני בבור בחביות איז לו רה תחות מח' רו שרד להסתפק ממנה כל השנה לצורך רחיצת בגדים י וכלים: ואם אמר תנו לו וכלים: ואם אמו זונו לד בו לקדירה. לספוק מאכלו: לטפיח. כגון כלי חרס כמו מים לשתות לצורך שתיה: על מנת. שמעשר ראשון של שדה זו שלי יהא שלא תתנו ללוי אחר. ואת אמר מטמור אשון / ייבני אוווי יאן לו עליו כלום. משום דהתנה עמו כל זמן ששדה זו בידך שלא תוציאנה מתחת ידך אבל אם מכרה אע"ג דחזר ולקחה אין לו עליו כלום. אבל היכא דאמר סתם על מנת שמעשר אני נוטל. אע"ג דמכרה הואיל וחזר ולקחה שלו הוא. והיאך יכול להתנוח טל מיייי הוא: מקום גדילת המעשר שיורי שייר לפניו. דהשתא לא מקני ליה דבר שלא בא לעולם דהא כבר בא בא לפולט לווא כבו בא דהמקום של מעשר שייר לעצמו שלא מכרו. ואי בעית אימא דקתני דהיכא דאמר ע"מ לטפויא מלתא היא רגוז הרא לטויז מטשר מעשר כלום אלא טובת הנאה אקנייה ליה המוכר מהני ע"מ דאינו רשאי ליתנו לאחר אלא לו: זאת אומרת המוח אנא זרו זאת אומרת המוכר בית לחבירו ואמר לו ע״מ שדיוטא העליונה. היינו עלייה שעל גבי הבית:

ממון המוטל בספק חולקין דסתם לן תנא כוותיה בפרק שור שנגח (ארבעה ובפרק שור שנגח) את הפרה (ב"ק דף מו.): בבור. של מים מכונסים. ואית דמוקמי לה בבור של יין ולא נהירא: סומכום אומר אין פחום מרביע. סומכום לטעמיה דאמר בפרק שור שנגח את הפרה חלי נזק לפרה ורביע לולד ומוקמינן לה בגמרא נשם] אליבא דסומכוס דאמר ממון המוטל בספק חולקין והכא מספקינן ליה אי פלגא קאמר או חלק בעלמא משהו קאמר כגון רביעית הלוג הלכך אין לו למקבל מתנה מן הבור פחות מרביע © ושמא יותר משום דאילו הוה מספקא לן בהאי נותן אם נתן לו פלגא או לא כלום היה לו ליטול (۵) מחלית של פלגא דהיינו רביע הבור משום ממון המוטל בספק חולקין דהא פלגא נמי מוטלת בספק אם יהבה ליה או לא הלכך יטול חציה של פלגא דהיינו רביע וכ"ש השתא דמספקא לן אי יהיב פלגא או רביעית הלוג דלא יטול פחות מרביע. ורבינו⁰ חננאל פירש דאזדא סומכוס לטעמיה וכל הנך שיעורי דלקמן לחבית לקדירה לטפיח בקיאין היו בשיעורין הללו כמה צריך לכל אחד ופלגא^ה דההוא שיעורא קמחייב סומכוס ליתן משום דממון המוטל בספק חולקין: **לחבים אין פחוס משמונה**. כלומר אם אמר תנו חלק לפלוני בבור לחבית כדי למלאות חבית דהיינו להשקאת בהמותיו ולא להשקות שדותיו (יו: אין פחות משמונה. בבור משום דחלי הבור לריך לחבים וכי קאמר חלק דלמא פלגא דחבים קאמר דהיינו רביע הבור או משהו קאמר הלכך יש לו חלי רביע דהיינו אחד משמונה. ובשיטה זו יש לפרש כולם: **לקדירה**. תנו חלק לפלוני בבור לתקן מאכלו: אין **פחוח מי"ב.** דהיינו רביע שיעור הראוי לקדירה משום דלמא פלגא קאמר וממון המוטל בספק חולקין: לטפיח. כלי קטן לשתות בו בני אדם והאי שיעורא זוטר מכולהו. והלכך גבי תנו חלק לפלוני בנכסי יטול רביע דדלמא פלגא קאמר או דלמא שוה פרוטה קאמר וממון המוטל בספק חולקין. ואים דמפרשי כל הנך שיעורי לפי אומד הדעת אין פחות מרביע דסתם נותן דעתו לרביע אין פחות משמונה דהכי הוי שיעור למלוי חבית להשקאת בהמות וכן כולם ולא נהירא לי: בן לוי שמכר. אורחא דמילתא נקט דדרך בן לוי המוכר שדות לישראל להתנות כך משום דלא מוזיל גביה משום האי מנאי מידי דוה נהנה וזה אינו חסר דבלאו הכי הוה יהיב האי לוקח להאי מעשר או לו או לאחר דהא אין לו בו אלא טובת הנאה והוא הדין לישראל המוכר שדהו לחבירו ואמר לו על מנת שהמעשר שלי הוא ליתנו לכל מי שארצה דהא השתא נמי יש לו בו טובת הנאה זו: מעשר ראשון שלו. וכדמפרש לקמן דכיון דאין אדם קונה דבר שלא בא לעולם שיורי שייר מקום מעשר הלכך מעשר ראשון שלו ואפילו אם מכרה הלוקח לאחר דזכותו של לוי אינו יכול למכור לאחר והכי מוכח לקתן: י**הן לבניו** אחריו. אבל אם לא פירש כן אינו מוריש בדבר זה זכותו לבניו דכיון דמשום יתור לשון הוא דאמרינן לקתן דשייר מקום מעשר די לנו אי אהני יחורא למאי שפירש דהיינו לעצמו: אין לו עליו כלום. דמשמכרה לאחר פקע ליה מקום המעשר ששייר לעצמו וכשחזר ולקחה מה מכר לו ראשון לשני כל זכות שבאה לידו דכי היכי דההוא לוקח שני זכה אפילו במקום מעשר הוא הדין לזה הלוקח ראשון הבא מכחו: **אמאי**. מעשר ראשון שלו הא אין אדם מקנה כו' (כרבנן דר"מ) מעשר זה עדיין עחיד ליזרע החבואה שינאה ממנו אף ליחרש השדה תחלה: כיון דאמר ליה ע"מ כו'. כלומר כיון דעל תנאי מכר רולה הוא שיתקיים התנאי דאין אדם מתנה על חנם ולדעת כן מכר שיקנה המעשר והלכך שייר בידו קרקע הראוי ליגדל בה המעשר וכמי שאמר לו שדה שלי אני מוכר לך לאריסות ע"מ שתטול ט' חלחים ואני אטול חלק עשירי. ויש ספרים דגרסי׳ בהו בהדיא כיון דא"ל ע"מ שמעשר ראשון שלי כו׳ ואים דמפרשים דייתור לשון דע"מ קא דייק וכדאמרינן בעלמא (קדושין ח.) כל האומר ע"מ כאומר מעכשיו דמי וא"א להעמיד שיטת שמועה זו כן ובפ' מי שמת (לקמן דף קמח.) אמרי' דאם מכר דקל ואמר לו חוץ מפירותיו דשייר מקום פירותיו וה"ג אם אמר חוץ מן המעשר שייר מקום מעשר הלכך לאו בלשון דע"מ חליא מילמא אלא כיון דמתני והתנאי אינו מועיל אלא ע"י שיור אמרינן דשייר מקום: **אמר ר"ל ואם אומרם.** ברייתא זו דאשמעינן דכל תנאי שאינו לא מעלה ולא מוריד אא״כ שייר אמרינן שיורי שייר מקום לעצמו פורתא מינה שמעינן דהמוכר בית לחבירו ואמר לו ע״מ שהדיוטא העליונה

היא דפליגי עליה דסומכום אי נמי שמיעא להו ולא הוה סבירא

להו משום דפליג סומכוס עלה כדלקמן °וקיימא לן כסומכוס דאמר

מחותך ממנה המועט מן המרובה: אי אמר ליה ואלין מלרנהא.

מלר מזרח ארעא דמינה פלגא מלר מערב פלוני וכן הולך וחושב כל

המלרים והלכך האי ואלין מלרנהא יתור לשון הוא לייפות כחו ולקמן

בשמעתיו נמי חזינא יתור לשוו טובא

לייפות כח וה"ה אביי לעיל וסב:ז מאי שנא

הכי ומאי שנא הכי הלא אין חילוק

בין פלגא לפסיקא אלא זימנין אמרינן

בתרוייהו פלגא בין פלגא בין פסיקא

משעה קבין היכא דלא אמר ואלין מצרנהא: פשיטא. שכיב מרע או כל

המחלק נכסיו על פיו שאמר פלוני

יחלוק בנכסי פלגא שקיל: מנו חלק

לפלוני בנכסי מהו. מי אמרינן האי

חלק לשון חלוקה הוא ופלגא קשקיל

או חלק הראוי ליתן קאמר ובדעת ב"ד חלוי הדבר לשער בכמה הוי חלק

ראוי ליתן. ואע"ג דתניא בתוספתא

להך בבא (פרק ז ה״ה) האומר תנו חלק

לפלוני בנכסיי יירש עם הבנים איכא

למימר הכא מיירי כגון דלית ליה בני

ואע"ג דאית ליה יורשין בעלמא לא

יהב דעתיה ליורשין אחרים וחלק

הראוי ליתן או חלי נכסין קאמר א"נ

הכא מיירי כגון דאמר תנו חלק לפלוני

בני בנכסי והשאר נתונים לפלוני א"נ

איכא למימר דלא הוה שמיע להו הך

ברייתא דאי הוה שמיע להו הוו מייתי

לה בבית המדרש ואיכא למימר רבנן

היכא דאמר ואלין מלרנהא וזימנין

א) עי׳ בערוך ערך כר א